

*І.В. Пиголенко<sup>1</sup>, О.М. Кислих<sup>2</sup>, Ю.В. Круглов<sup>2</sup>, О.В. Максименко<sup>2</sup>*

## РЕЗУЛЬТАТИ ДОЗОРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СЕРЕД ГРУП ПІДВИЩЕНОГО РИЗИКУ ЩОДО ІНФІКУВАННЯ ВІЛ

<sup>1</sup>ДУ “Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України”, м. Київ

<sup>2</sup>ДУ “Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України”, м. Київ, Україна

**Актуальність.** В Україні епідемія ВІЛ-інфекції і надалі концентрується в таких ключових групах, як споживачі ін'єкційних наркотиків (СІН), жінки комерційного сексу (ЖКС) і чоловіки, що мають секс з чоловіками (ЧСЧ). Отримання оперативної інформації про рівень інфікованості ВІЛ у важкодосяжних групах населення можливо завдяки систематичному збору та аналізу даних про тенденції епідемічного процесу ВІЛ-інфекції з використанням методології дозорного епідеміологічного нагляду (ДЕН) за умов проведення таких досліджень на постійній основі.

**Мета** — провести аналіз результатів ДЕН щодо вивчення поширеності ВІЛ-інфекції серед окремих груп високого ризику інфікування ВІЛ.

**Методи.** Для визначення маркерів інфікування ВІЛ застосовували швидкі тести на антитіла до ВІЛ виробництва InTec Products Inc. (Китай) та Фармаско (Україна). Одночасно з тестуванням проводили анкетування респондентів щодо особливостей ризикованої поведінки.

**Отримані результати.** Протягом поточного етапу ДЕН, за результатами обстеження 4806 осіб з групи ЖКС рівень поширеності ВІЛ становив 7,3%, в 2009 році цей показник складав 12,9%, в 2011 р. — 9,0%. Як і в попередні роки, більш ураженою ВІЛ-інфекцією залишається старша вікова група: серед ЖКС віком 25 років і старше показник сягає 9,5%, серед молодшої групи — 2,3%. Найуразливішою залишається група з подвійною ризикованою поведінкою — ЖКС, які вживають наркотики ін'єкційним шляхом, де показник поширеності ВІЛ залишається традиційно найвищим — 27,6%; в 2008–2009 рр. цей показник становив 42,2%, в 2011 р. — 45,5%. Серед ЖКС, які повідомили, що не вживають наркотики ін'єкційним шляхом, показник поширення ВІЛ складає 5,8%: 2,0% серед ЖКС у віці до 25 років та 7,6% серед старших жінок. Найбільш ураженими регіонами щодо поширеності ВІЛ в популяції ЖКС залиша-

ються південні та деякі східні. В таких містах, як Луганськ, Чернівці та Ужгород, серед ЖКС не було зафіксовано випадків інфікування ВІЛ.

Також спостерігається поступове зменшення показника поширення ВІЛ серед обстежених ЧСЧ. Так, у 2013 році серед ЧСЧ цей показник становив 5,9%, в 2009 році складав 8,6%, в 2011 р. — 6,4%. Найбільш ураженою залишається старша вікова група: серед ЧСЧ віком 25 років і старше показник досягає 7,7%, серед молодшої групи — 3,0%. За показником поширеності ВІЛ серед ЧСЧ найширше ВІЛ-інфекція розповсюджена у східних та деяких південних регіонах країни. У той же час, у 2013 році було офіційно зареєстровано лише 262 випадки інфікування ВІЛ серед ЧСЧ. Результати дозорних досліджень демонструють високий рівень інфікування ЧСЧ у регіонах, в тому числі з традиційно низьким рівнем поширеності ВІЛ-інфекції.

За результатами обстеження 9502 учасників дослідження, показник поширеності ВІЛ-інфекції серед СІН становив 19,7%; в 2008–2009 рр. цей показник складав 22,9%, в 2011 р. — 21,5%, що певною мірою корелює з даними офіційної звітності. Найвищі показники поширеності ВІЛ серед СІН зафіксовані в м. Дніпропетровськ, Миколаїв та Одеса. Як і в інших групах високого ризику інфікування ВІЛ, найбільш ураженою залишається старша вікова група: серед СІН віком 25 років і старше показник досягає 21,7%, серед молодшої групи — 6,4%. Жінки-СІН також залишаються більш уразливими до інфікування — серед них рівень поширення ВІЛ-інфекції становив 22,4% проти 18,8% серед чоловіків.

**Висновки.** Враховуючи результати ДЕН за період 2009–2013 рр. можна стверджувати про стабілізацію або деяке зниження показників поширеності ВІЛ-інфекції серед споживачів ін'єкційних наркотиків, жінок комерційного сексу і чоловіків, що мають секс з чоловіками.